

7. Басараб В. І. Державотворча концепція та національно-патріотичні ідеї митрополита Андрея Шептицького: дис... канд. іст. наук: 07.00.01. Ужгород: ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», 2019. 337 с.
8. Українська Греко-Католицька церква: минуле і сучасне: монографія / Вегеш М., Концур-Карабінович Н., Марчук В., Палінчак М., Голонич Я. Fairmont, WV, USA, 2020. 380 с.
9. Ленцик В. Визначні постаті Української Церкви: Митрополит Андрей Шептицький і Патріярх Йосиф Сліпий. Львів: Свічадо, 2001. 608 с.

Анастасія ЯТИЩУК

кандидатка психологічних наук,
доцентка кафедри психології та соціальної роботи
Західноукраїнського національного університету

ДУХОВНА РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ І МОРАЛЬНА ДІЯ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО В ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ

Здійснено психологічний аналіз постаті митрополита Андрея Шептицького як прикладу духовної резильєнтності та морального лідерства в умовах соціальних катастроф першої половини ХХ ст. На основі наукових досліджень, зокрема праць А. Маслюка та О. Кульчицького, розглянуто внутрішні психологічні механізми, що забезпечували здатність Шептицького до морального вибору, емпатії та активного гуманістичного служіння в умовах воєн, окупацій та геноциду. Постать митрополита інтерпретується як приклад інтеграції релігійної віри, етичної відповідальності та психологічної стійкості.

Митрополит А. Шептицький (1865–1944) – одна з найвизначніших постатей української історії, діяльність якої охоплює період двох світових війн, тоталітарних режимів та глибоких суспільних трансформацій. Його моральна позиція, зокрема під час Голокосту, коли він рятував переслідуваних євреїв, а також заклики до ненасильства й міжнаціонального порозуміння, є прикладом духовної резильєнтності – здатності зберігати внутрішню цілісність і діяти етично в умовах екстремального тиску. Ця резильєнтність виявлялася не лише у вчинках, а й у здатності мислити масштабно, зберігаючи орієнтацію на універсальні цінності, такі як гідність, милосердя та міжлюдська солідарність. Саме тому постать митрополита набуває особливого значення для психології морального розвитку: він не лише витримував виклики доби, а й формував середовище довкола себе, в якому добро залишалось можливим навіть у найтемніші історичні аспекти.

А. Шептицький поєднував у собі риси духовного лідера, інтелектуала і гуманіста. Як зазначав А. Маслюк, основним імпульсом його діяльності була внутрішня релігійна мотивація, що ґрунтувалася на принципі «Забудь про себе і пізнай Бога». Це свідчило про глибоку інтеграцію віри та особистісної

саморефлексії, яка формувала його моральну позицію [1]. Він сприймав служіння іншим не як зовнішній обов'язок, а як природне вираження духовного життя особистості, де альтруїзм був не жестом жертвності, а станом буття. Такий внутрішній фундамент дозволяв йому приймати складні етичні рішення в обставинах, коли більшість обирала мовчання або співучасть. У психологічному вимірі це демонструє високий рівень інтегрованості особистості, де мораль, віра і дія перебувають у стані внутрішньої згоди.

О. Кульчицький у своїх дослідженнях підкреслювала, що Андрей Шептицький розглядав християнський патріотизм як любов до свого народу, поєднувану з повагою до інших націй, що відображає його толерантність і відкритість до діалогу [2]. Цей погляд був не лише моральним переконанням, а й основою його соціального та політичного лідерства, що в умовах міжетнічної напруги й ідеологічної поляризації виявлявся винятковим зразком зрілої міжкультурної компетентності. Для А. Шептицького патріотизм не виключав «іншого», а навпаки – передбачав здатність бачити в кожному людину як образ Божий. Такий підхід вказував на глибоку внутрішню узгодженість його національної ідентичності з універсалістськими моральними принципами, що є предметом особливого зацікавлення психології цінностей, інтеркультурної психології та психології миру.

Поняття духовної резильєнтності у контексті екстремальних обставин у психології описує здатність особистості зберігати внутрішню стійкість, цілісність і здатність до морального вибору в умовах стресу та кризи. У випадку Шептицького ця резильєнтність проявлялася в його активному спротиві нацистським злочинам, зокрема в укритті євреїв у монастирях та сиротинцях, а також у його пастирських посланнях, що засуджували насильство [3]. Його лист до Г. Гімmlера з протестом проти Голокосту та послання «Не вбивай» є прикладами моральної відваги та етичної послідовності. Ці дії свідчили про його здатність зберігати гуманістичні цінності навіть у найтемніші часи.

Моральна дія, як форма психологічної зрілості, у А. Шептицького була не лише результатом релігійних переконань, а й проявом високого рівня психологічної зрілості. Він демонстрував здатність до емпатії, самопожертви та відповідальності за інших, що є ключовими аспектами морального розвитку особистості. Його діяльність під час воєн та окупацій свідчила про інтеграцію особистісних цінностей із конкретними діями, спрямованими на захист людської гідності та життя. Це відповідає концепції морального лідерства, за якою особистість виступає як приклад для інших, надихаючи на етичну поведінку.

Постать митрополита А. Шептицького є яскравим прикладом духовної резильєнтності та морального лідерства в умовах екстремальних соціальних обставин. Його здатність зберігати внутрішню цілісність, діяти етично і підтримувати інших свідчить про високий рівень психологічної зрілості та гуманістичних цінностей. Дослідження його життя та діяльності є важливим для розуміння механізмів моральної поведінки і духовної стійкості в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Маслюк А. М. Аналіз психологічного портрету Андрея Шептицького. *Психологічні перспективи*. 2018. Вип. 32. С. 193–204. URL: <https://lib.iitta.gov.ua>
2. Кульчицький О. Незнаний митрополит. *Сучасність*. Мюнхен. 1962. № 7 (19). С. 97–113.
3. Andrey Sheptytsky. Wikipedia: the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Andrey_Sheptytsky

Леонід КРАВЧУК

доктор історичних наук,
професор кафедри педагогіки
вищої школи і суспільних дисциплін
Тернопільського національного медичного
університету імені Івана Горбачевського

Тарас КАДОБНИЙ

кандидат філософських наук,
доцент кафедри педагогіки
вищої школи і суспільних дисциплін
Тернопільського національного медичного
університету імені Івана Горбачевського

ДУХОВНА СПАДЩИНА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО ТА ЇЇ РОЛЬ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ, ПРАВОВИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ АСПЕКТАХ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Сучасне суспільство характеризується високою динамічністю та постійними трансформаціями, зумовленими глобалізаційними процесами. Одним із ключових викликів нової доби є вдосконалення якості вищої медичної освіти через впровадження інформаційних технологій. Інтеграція цифрових інструментів у навчальний процес не лише підвищує ефективність викладання, а й сприяє формуванню нового типу фахівця, здатного адаптуватися до швидкоплинних змін сучасного світу. Водночас перехід до змішаних форм навчання (онлайн та офлайн), а також використання віртуальних тренажерів ставить під сумнів традиційну модель здобувача освіти, розмиваючи межі між